

Сьоме листопада

ВЧ № 2. Підготовка до виразного читання і виразне читання уривка з казки «Лелія» Лесі Українки

Мета:

- виразно читати казку Лесі Українки, закріпити вивчене про літературну (авторську) казку;
- розвивати навички виразного читання, уміння ставити запитання, відповідати на них, вміти правильно їх формулювати;
- виховувати любов і шану до навколишнього середовища.

У невеличкій кімнаті лежить на ліжку слабий хлопчик. Лежить він, не спить, дивиться, широко розкривши оченята, на вікно, заслонене хустиною: хустина не зовсім заслонила вікно, збоку трохи видко шибку й видко, як падає смужка блакитного світла аж додолу...

- Мамочко, розкажи мені казочку про тих маленьких діточок, що живуть у квітках і звуться ельфами. Щоночі виходять вони з квіток і грають, танцюють, співають. Ти ж казала, що у них є цариця — найстарша ельфа? Яка вона?

- Ельфа ця, Павлусю, зветься Лелія, бо живе у найкращій лелії в світі. В якій квітці ельф живе, то так і зветься, як та квітка. Спи, моє любе хлоп'ятко! А завтра будемо казки казати.

Але Павлусь не спав. Він все думав про мамині казки. Раптом йому здалося, що смужка затремтіла, почала темніти. І хлопчик побачив дівчинку, таку малесеньку, гарнесеньку: очиці ясні, кучері довгі, сріблясті, на голівці малесенька золота коронка, ще й крильця є, як у метелика. В рученятах у дівчинки квітка білої лелії.

Павлусь пізнав царицю Лелію. Вона усміхнулась, та так любо, аж в хаті ясніше стало і місячна смужка порожевіла.

- Може, ти хочеш зо мною куди полетіти ?
- Я не вмію літати, сказав Павлусь.

Лелія торкнула його квіткою своєю, і раптом Павлусь почув, як він сам зробився квіткою — рожевим маком.

- Ну, Павлусю, понесу тебе у панський садок, що на горі: там ростуть мої сестри, молодші лелії.

Лелія знялась угору, полинула...

В саду стояв пишний палац. Лелія стала просто у квітнику, а там же то лелій білих — сила. Тихо-тихо стоять і хитаються.

- Сплять. А вставайте лишень, ви, - гукнула на них Лелія і торкнула своєю квіткою.

Раптом всі лелії захитались і заговорили, з кожної квітки виглянуло біленьке личко ельфика.

- Ох, нам же нема спокою ні вдень, ні вночі. Ох, бідні ми квіти !
- Що вам таке? Чого ви бідкаєтесь? спитала Лелія.

- Та де ж нам не бідкатись! Удень нас полють, руками займають, листя обривають, а часом і віку збавляють, гострим ножем стинають, несуть у панську палату, поставлять у воду, гублять нашу вроду. Ох, сестрице, скільки нас погинуло, любий світ покинуло...

В очах Лелії слізоньки заблисли.

- Що ж, мої любі, за те маєте вигоду: глядять вас, жалують, втішаються вами, поки ви в садочку — життя ваше красне.

- Життя наше нещасне, - відповіли сестри. - Веселі співи гучні, музиченьки бучні не дають нам спати до півночі... Темненької ночі ми до сну охочі, головоньки схилимо біленькі, - де візьметься панство вельможне, заможне.

Коли се одчинилися в палаці великі скляні двері, і вийшла молода панна.

- Як мені тут все обридло: і сей садок, і сей дім, і квітки. А пахнуть як, аж в голові морочиться.

Шкода стало Лелії своїх погордливих сестриць.

- А де ж моя сестра наймолодша? спитала, показуючи на порожнє місце скраю.
- Віддала сестрицю наша панна: випросила дівчина Мар'яна за щиру свою роботу влітку.

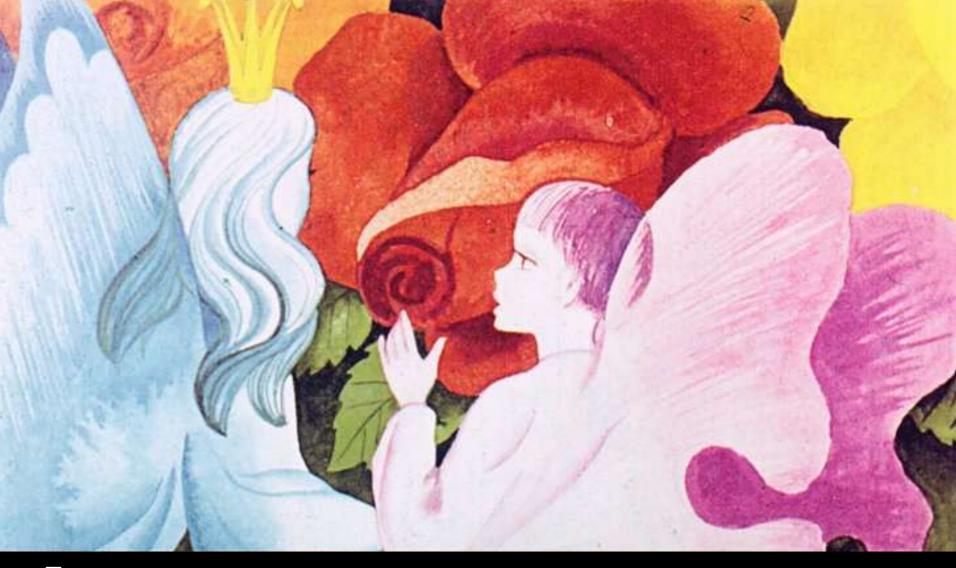
- Треба буде її відвідати, як там вона в іншому садочку мається, - мовила Лелія і хотіла ще про щось розпитати, але Павлусь попросив летіти далі, бо лелії засмутили його своїми розповідями.

Лелія знялась вгору, і в одну мить Павлусь побачив велике місто, блискуче світло, розкішні крамниці, у вікнах яких було виставлено багато всякого дива: там і ляльки, там і цяцьки, там і ласощі різні, і золоті оздоби, і сукні коштовні, і книжки з малюнками...

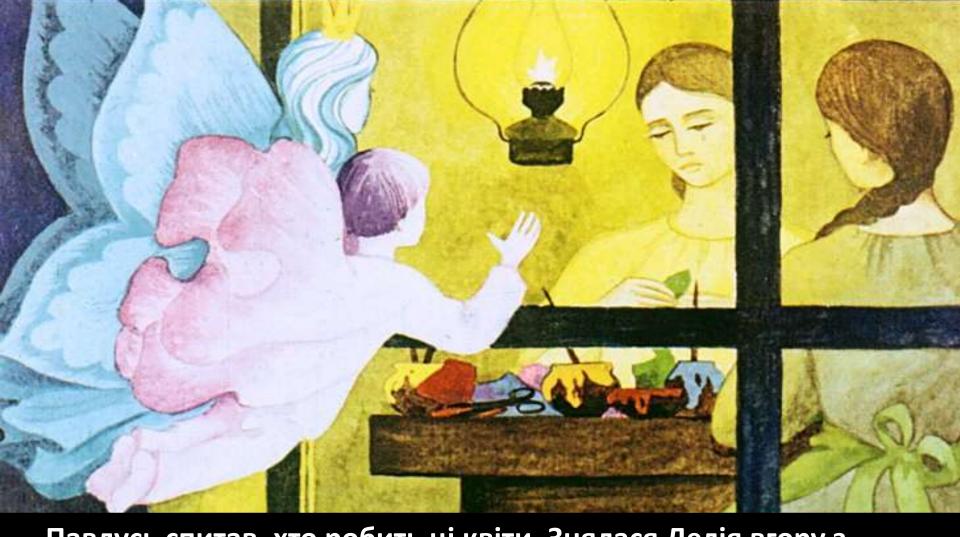

Лелія спинилась біля одної дуже великої крамниці, там в освіченому вікні стояло багато квітів: рожі, лелії усяких барв, конвалії, фіалки. І всі ці квіти у віночки звиті та в пучечки пов'язані: та все такі розкішні та красні, аж сяють.

Павлусь аж руками сплеснув.

- Леліє, поговори з ними, нехай вони тобі що-небудь розкажуть.
- Ні, Павлусю, вони не можуть говорити, бо ці квіти не справжні, вони зроблені, через те не пахнуть і листя мають грубе.

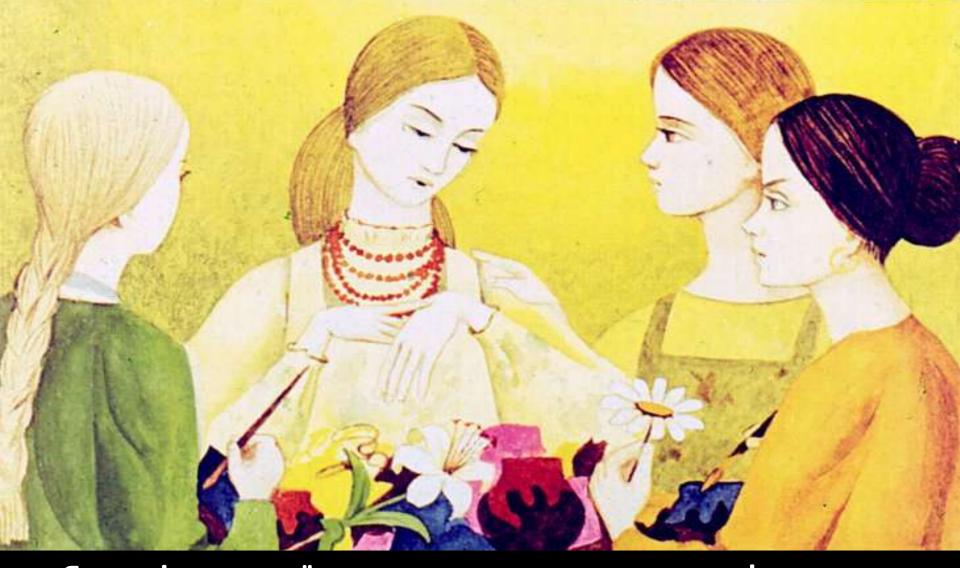
Павлусь спитав, хто робить ці квіти. Знялася Лелія вгору з Павлусем, аж на четвертий поверх тої ж таки самої кам'яниці. Хлопчик побачив кімнату з голими стіами, брудними, серед хати довгий стіл, нічим не накритий, а на столі купа різних шматок, дротів, ниток, фарби різні, позолота...

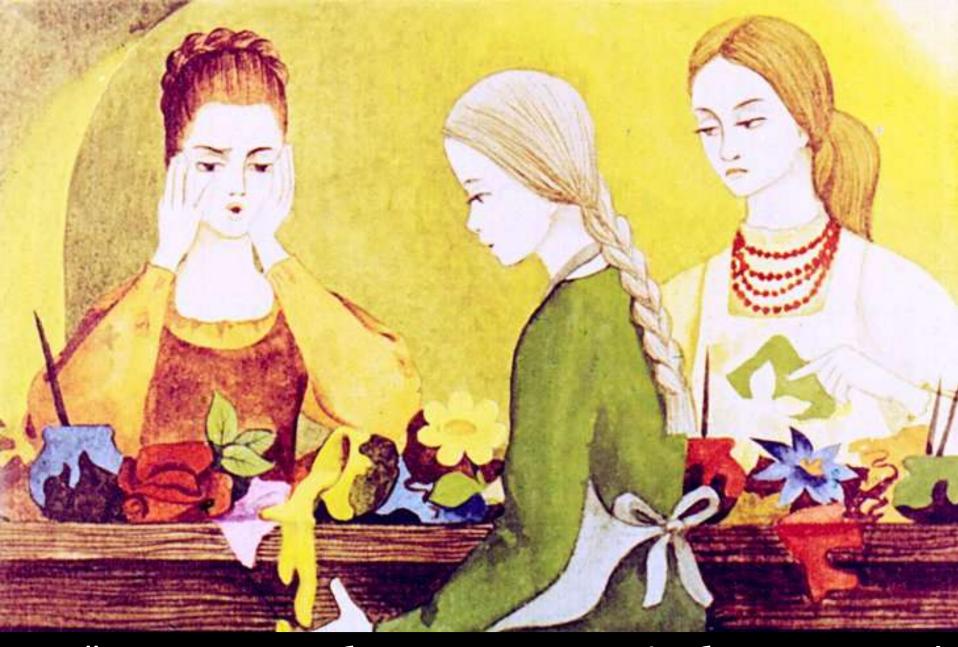
За столом, на лавках сидять дівчата, убрані по-міському, але надто вбого, запнуті брудними фартушками; кожна дівчина має ножички і багато маленьких щипців, колодочок, лещаток; перед кожною лежить купа шмаття та дріб'язку.

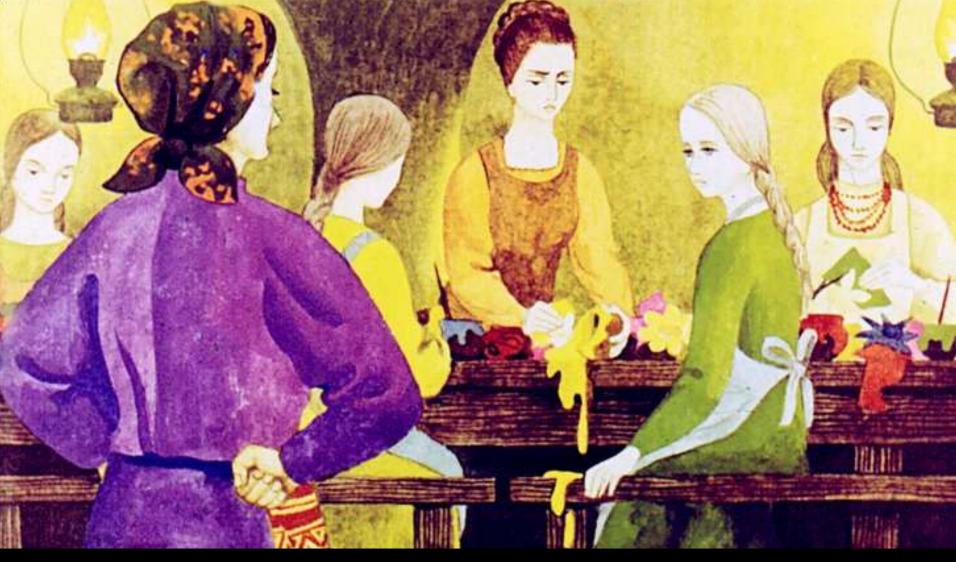
Одні дівчата витискають гострою машинкою листя та пелюсточки, другі вправляють дроти в те листя, треті фарбують, четверті крохмалять, завивають. Вони не уважать, що важко потомились, поблідли від сидні в душній хаті за марудною роботою. Аби їм більше зробити.

- Як мені хочеться їсти, - просто аж руки трусяться ! — сказала одна дівчина. - Прийшла я сьогодні пізно на роботу, - і сама не знаю, як се я так спізнилась ! Та от, мене не пустили обідати, та ще й кажуть, що не заплатять за сей день нічого.

- Ой, лихо, що я наробила, - та я ж миску з фарбою перекинула! Що ж мені тепер буде? — скрикнула друга дівчина.

Раптом прибігла найстарша робітниця.

- А що тут уже накоїли ? гукнула вона та так грізно й голосно, що Павлусь аж затремтів.
  - Ой Леліє, неси мене звідси. Тут погано, бридко, страшно.

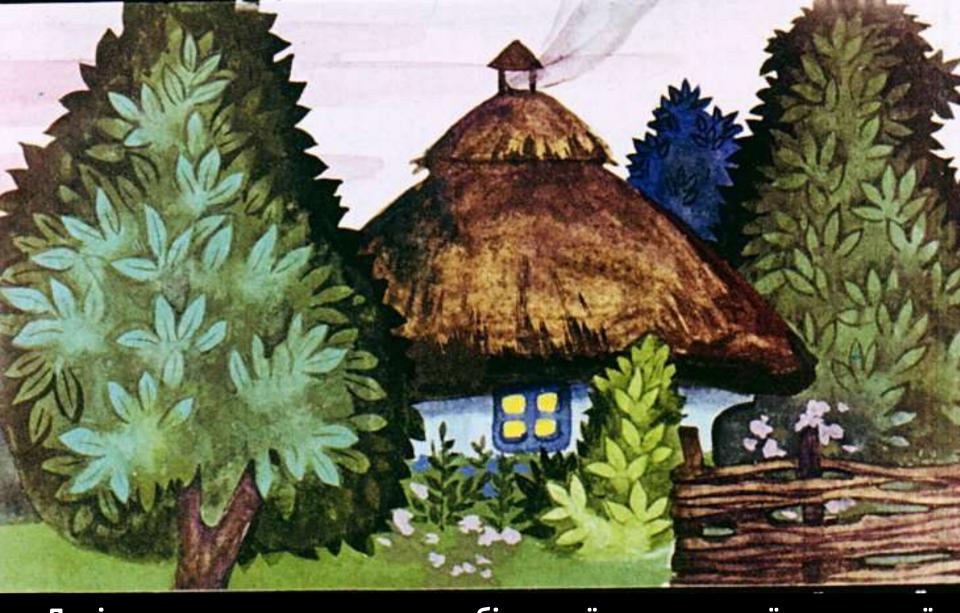

Лелія миттю спустилась на землю.

- Полетімо до моєї молодшої сестриці, що росте у селянки в садочку, - сказала вона.

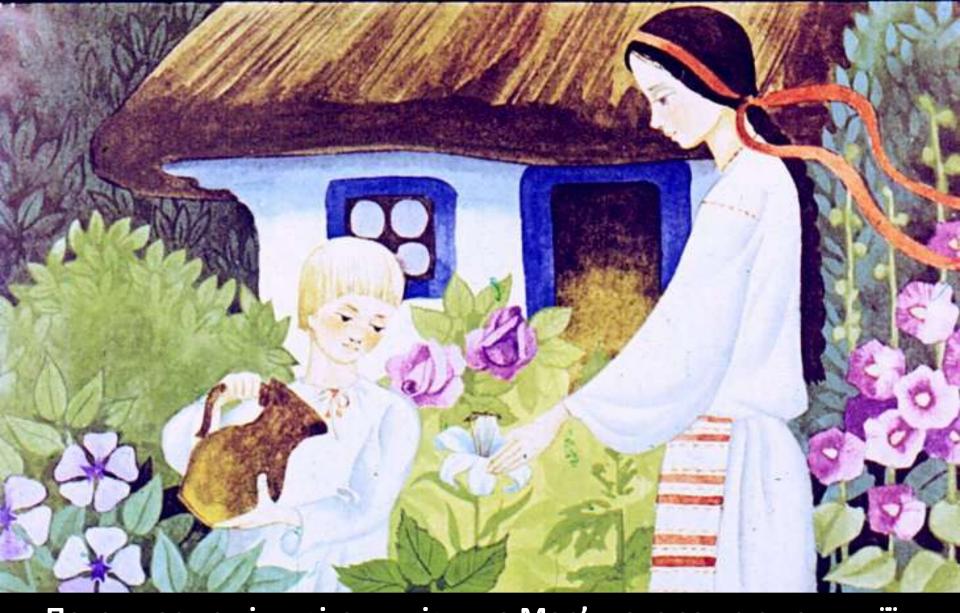
Знову вони полинули швидко-швидко. Хвилиночка, мить — і вже зникло місто. Павлусь побачив, що вже день займається і світло рожеве ранньої зорі бореться з блакитним світлом місяця.

Лелія тихо спускається додолу біля якоїсь маленької, низенької, похилої хатинки. А се ж хатина знайомої дівчини Мар'яни, - Павлусь зараз пізнав. Се ж його рідне село, а дівчина — їх сусідка.

Он і грядочка з квітами — чого там тільки нема — і чорнобривці, і любисток, і рута, і м'ята кучерява, ще й повної рожі кущик невеличкий, та все те барвінком хрещатим облеплено. Посередині росте біла лелія. Видно, що господиня за нею дбає.

Походжає поміж квітами дівчина Мар'яна, а за нею ходить її братик, білоголовий хлопчина, і носить збан з водою. Мар'яна показує йому, де поливати.

Пішли Мар'яна з братом в хату снідати, а Лелія з Павлусем приступили до білої лелії. Ой, і заспівала ж біла квітка, розповідаючи про безтурботне своє життя у Мар'яни.

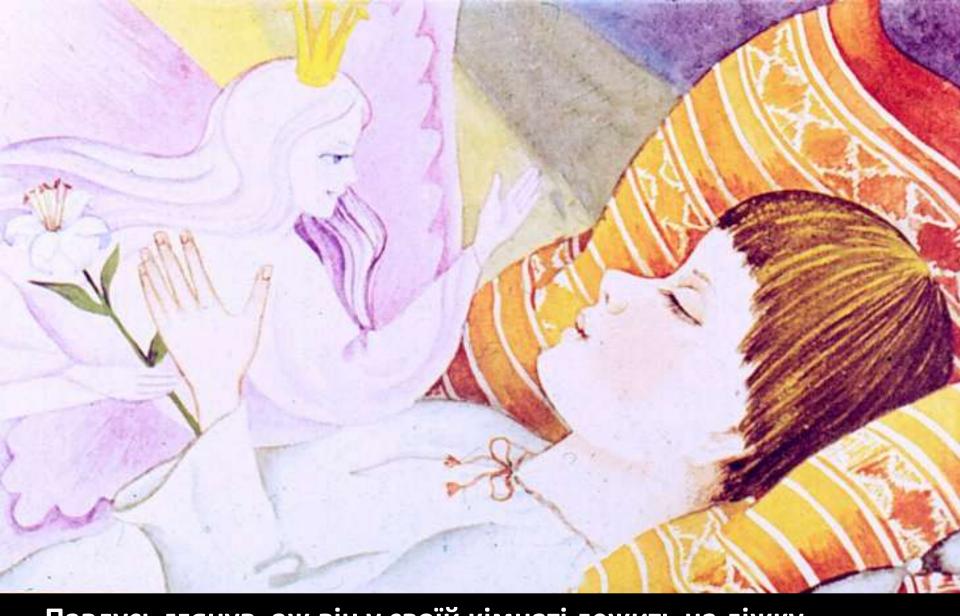
- Мені в цій квітинці краще, ніж цариці, - красую, пишаю, лишенька не знаю! Моя люба Мар'яночка краща мені, як сестричка, - як на неї подивлюся, мов до сонечка, всміхнуся. Щовечора і щорана, як вона нас поливає, то веснянку співає.

А Мар'яні вдень не до гуляння, - на роботі з ранку до смеркання, на чужому полі ніжки натомила, на чужій роботі ручки натрудила... Як прийшла додому, то аж похилилась... глянула на мене: «Ти ж моя відрада! Рости, леліє, розкішна, красна, щоби була моя доленька щасна»

Лелія слухала та раділа, що її сестриця така щаслива. Торкнула вона сестру своєю квіткою. Раптом молоденька лелія виросла висока, квітки на ній дивно розцвілися і спалахнули світлом сріблясто-рожевим, на листі засвітилася діамантова роса і різними барвами заграла.

Павлусь глянув, аж він у своїй кімнаті лежить на ліжку. Лелія рожева, мов хмарка на сході сонця, нахилилась до нього, кивнула голівкою і зникла.

Павлусь простяг до неї руки, хотів голосно гукнути і... прокинувся.

Сонячний теплий промінь палав йому в очі, а над ним стояла його мама і цілувала в чоло.

Відеоурок:

https://www.youtube.com/watch?v=0QexBCgv6RQ

АУДІОКАЗКА:

https://www.youtube.com/watch?v=xfNOLWbaxeo

Домашнє завдання:

Знати біографію письменниці